

עד כל ימי הארץ...
וקר וחם
וקיץ וחורף
יום ולילה
לא ישתנו.

אוצר השבת

גיליון בנושא: יהדות וסביבה

באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	כניסת שבת יציאת שבת
16:25 17:31	16:27 17:30	16:36 17:32	16:18 17:30	

פרשת נח תשע"ב • א' חשוון 29.10.11

יהדות ירוקה

הרב יעקב אריאל
רב העיר רמת גן
ונשיא מכון התורה והארץ

דווקא הערך של קיום מצוות ישוב הארץ בהידור, מביא לצורת התיישבות שבה נשמר האיוון האקולוגי, המעוגן במצווה לשמור על הבריאה ובאיסור להשחיתה.

אין אפשרות לנתק בין זוהמת הרוח לזיהום האוויר, בין אוויר לאווירה, בין מוסר לאקולוגיה, בין השחתת הנפש להשחתת המשאבים; הא בהא תליא. חוקים, צווים ותקנות יועילו רק כאשר בני האדם וממשלותיהם יהיו חדורים הכרה מוסרית שעליהם להיות אחראים שלא לגרום נזק, למרות פיתויי היצר לדאוג רק לרווחתם, להתעשרותם ולסיפוקם העצמי. שאלת המפתח בנוגע לנזקי איכות הסביבה היא שאלת איכות החיים – לא במשמעותה הצרכנית אלא במשמעותה הערכית. אם האדם בא לעולם רק כדי למלא את צרכיו – הנפש לא תימלא. הוא יהיה דומה למי ששותה מים מלוחים המגבירים את צימאונו יותר ויותר. אך אם האדם בא לעולם למלא ייעוד, איכות חייו תעלה, ועמה גם תשתפר איכות הסביבה. הציבור המאמין בערכים, בפרט הציבור המאמין בערכי התורה הוא זה שצריך ויכול להביא לעולם את בשורת האיוון האקולוגי, בתפיסת עולמו ובהתנהגותו. האדם והאדמה שניהם יצירי כפיו של ה', ומטרת יצירתם להביא תיקון לעולם, ולהחזירו אל גן עדן האבוד. כל זאת בתנאי שהאדם יזכור את ייעודו: "ויקח ה'... את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה".

על יהודים מאמינים מוטלת אחריות ייחודית באשר לנושא השמירה על איכות הסביבה. יהודים שומרי מצוות צריכים להיות ערים יותר לכל הנוגע לשמירת הבריאה שברא ה', למנוע את השחתתה ולהתחשב יותר בזולת ובדורות הבאים. בפרט אמורים הדברים בנוגע לשמירת הסביבה בארץ ישראל. אדמתה של הארץ תובעת רמה גבוהה יותר של ערכים ומוסר, ואלה תורמים ממילא גם לשמירת הסביבה.

שמירת התורה והמצוות תורמת לשמירה על איכות הסביבה. ניקח לדומא את מצוות יישוב הארץ. מחויבים אנו לקיים את מצווה זו בהידור, דהיינו שהארץ תהיה יפה ואקלימה בריא. "זה א-לי ואנוהו" – התנאה לפניו במצוות. שמירת הטבע תורמת לרווחת הציבור והיא חלק ממצוות יישוב הארץ. כשם שמצווה ליישוב כך מצווה להשאיר בה מרחבים פתוחים כדי לשמור על הטבע המקורי ולליפות את הארץ. במקביל למצוות יישוב הארץ, ההצטופפות היתרה במישור החוף גם מביאה נזקים אקולוגיים חמורים, הריאות הירוקות שנותרו באזור זה נפגעו מאוד, ודבר זה מביא נזק לאיכות החיים.

יש לשמור על האיוון בין האורבאניות הצפופה מאוד במרכז לבין הפריפריה הדלילה מדי. אין ספק שחייבים להשאיר שטחים פתוחים רבים ריקים, אולם ניתן ליישב חלק מהם תוך התחשבות בצורכי השמירה על הסביבה.

באהלה של תורה

פאת הר"ג יעקב אריאל שליט"א

כרך חמישי - תשובות הלכתיות מקיפות ואקטואליות על עשרות שאלות בענייני השקפה ומעשה

כרך ה' - 60 ש"ח בלבד, כרך ה' - 45 ש"ח בלבד, סט מלא (כולל כרך ה' - 260 ש"ח בלבד, לא כולל דמי משלוח)

חוקות הארץ

הלכות כלאים

יסודות ושיטות הלכות כלאים על סדר הרמב"ם, עם כתב יד הראי"ה קוק זצ"ל.

מחיר: 40 ש"ח

התורה והארץ

חלק ז'

פארים על חבל עזה וגוש קטיף

• התיישבות ומצות התלויות בארץ
• עז לעמו - אמונה ובנין
• מתולדות ההתיישבות היהודית בחבל עזה

מחיר: 35 ש"ח

נחלת אבות

ביאור לפרקי אבות

פאת הר"ג פתחיה פנקס זצ"ל

יצא לאור לזכר נינו הקדוש אהיקם עמיחי הי"ד חיבור נחלת אבות, על מסכת אבות - לאהבת נחלת אבות של הבנים

מחיר: 35 ש"ח

בהוצאת מכון התורה והארץ

לפרטים ולרכישה: toraland1@gmail.com | 08-6847325 | www.toraland.org.il

מכון התורה והארץ • טל': 08-6847325 • אתר: www.toraland.org.il

המור"ל: מכון התורה והארץ - מכון תורני מדעי למחקר, יישום והסברת מצוות התלויות בארץ ת.ד. 1033 אשקלון 78109 בשיתוף טבע עברי תוכן: הרב יהודה עמיחי, הרב דוד אייגנר, הרב גבריאל קדוש • עריכה לשונית: רעיה קמינצקי • דוא"ל לתגובות: machon@toraland.org.il עיצוב והפקה: פרסומי ישראל ושות'

טבע עברי - אחריות סביתית יהודית

אנחנו בטבע עברי מאמינים כי היהדות יכולה וצריכה להיות בסיס לתיקון עולם סביתית וחברתי בישראל.

מתוך אמונה כי "גדול תלמוד המביא לידי מעשה" אנו מזמינים את קהל המתפללים:

להיכנס לאתר שלנו

טבע עברי מפתחת מרכז למידה מקוון המציע מאמרים, דפי לימוד בחב"ד, רותא, מערכי שיעור ופעילויות הקושרים בין עולם היהדות לבין מחויבות לאורח חיים בר קיימא.

בין הנושאים באתר:

להזמין אצלנו השתלמות, ערב עיון, או בית מדרש יצירתי

טבע עברי מקדמת, בונה ומעבירה השתלמויות למורים ולמנהלים, ימי עיון לארגונים, ובתי מדרש סביתיים לקהל הרחב.

לרכוש או להוריד ברשת את החוברות שלנו לאורך השנים פיתחנו חוברות בנושאי יהדות וסביבה. בין החוברות:

אהבת עולם
זמרון לשבת

חגים וזמנים
לסביבה
משפחה וקהילה
במעגל השנה
הסביתית

ברית עולם
אסופת מאמרים
ומערכי שיעור
בנושאי יהדות
וסביבה

בימינו, איננו יכולים עוד להתעלם ממשבר הסביבה שעולמנו מצוי בו. התחממות כדור הארץ, זיהום האוויר והמים, ריבוי אסונות הטבע ושאר מרעין בישין, מבהירים לנו כי על האנושות לשנות את התנהלותה בעולמו של הקב"ה.

אם נוסיף לאלו את הפערים החברתיים והכלכליים, שעל חלקם הייתה המחאה בקיץ האחרון, נבין כי השינוי הנדרש הוא מקיף ביותר, ודורש בראש ובראשונה שינוי תרבותי - יציאה מתרבות הצריכה החומרנית השולטת בעולם המערבי בעשרות השנים האחרונות, ואימוץ תרבות אחרת, תרבות ערכית המחזקת את הדברים שלא נמדדים בכסף: קהילתיות, ערכי משפחה וערכות הדדיות.

תורת ישראל מחזיקה בתפישת עולם ייחודית, המקבלת את שליטת האדם בעולם בתור מציאות ("פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה"), אך מעניקה לו תפקיד ייחודי של שמירה על העולם ולקחת אחריות על המתרחש בו ("לעבדה ולשומרה"). תפישת עולם הקוראת לאדם להתנהל בעולם בענווה, מתוך כבוד לאחיו לבריאה: הטבע הדומם, הצומח ובעלי החיים.

בתחום המעשי, היהדות דוגלת בערכי סביבה הקוראים למניעת זבזבז והשחתה בעולם ("בל תשחית"), ליחס של כבוד לבעל החיים ("צער בעלי חיים") ולשגרה המשלבת עשייה ויצירה בעולם, לצד עצירה והתבוננות בפלאותיו.

בתור תגובה למשבר הסביתית התפתחה תנועה עולמית הקוראת לקיימות - פיתוח תפישת עולם כוללת המשלבת סביבה חברה וכלכלה, ופועלת לכינון עולם טוב יותר. אי אפשר שלא לראות כיצד תפיסה זו מתאימה לחתירת היהדות לתיקון עולם מתמיד.

מורשת ישראל מחוברת בחבלים שלא יינתקו לארץ ישראל, לאקלים בה, לעונות החקלאיות המתאימות לה, ולטבענו הפנימי בתור עם. מתוך כך, לימוד המורשת הוא כשלעצמו עשייה מקיימת, בבחינת "תלמוד המביא לידי מעשה".

אנו קוראים ליחידים, לקהילות ולמוסדות בישראל לקדם את ערכי הקיימות היונקים מן היהדות. בכך, תהפך ישראל לדוגמה לעולם כולו, בבחינת "כי מציון תצא תורה".

פנו אלינו בכל שאלה או הצעה:
במייל: info@tevaivri.org.il
או בטלפון: 0523754506/7
אתר: www.tevaivri.org.il

אנשי גוש קטיף היו אמונים על שמירת הסביבה ופיתוחה בגוש קטיף, ושמרו במשך למעלה מ-30 שנה על הנוף אשר היה מהיפים בארץ. הם דאגו לשמירת מים נקיים במאגרי המים הטבעיים, ושמרו על חוף הים, ועל הצומח והחי בסביבתם. (נא התעדכנו מה קורה כיום בגוש קטיף בתחום הצמחייה, החי, המים וחופי הים, ואין כאן המקום להרחיב).

המתח בין השמירה על הסביבה לבין הקמת יישובים חדשים בא לידי ביטוי בהקמת יישובי גוש קטיף המתחדשים באזור חלוצה (נווה, בני נצרים, שלומית) ובאזור מזרח לכיש (בני דקלים, נטע, קטיף). אנשי גוש קטיף, שכאמור, שמירת איכות הסביבה הייתה חשובה להם מאוד, נתקלו בהתנגדות לבניית היישובים מטעמים של פגיעה בצומח ובחי, מצד ארגונים שונים. גם אם נניח שההתנגדות הייתה טהורה ונקייה מכל פנייה זרה, קשה להבינה, שהרי מדובר בפיתוח ויישובה של ארץ ישראל, בהקמת יישובים חדשים! האם באמת המשמעות של רעיון איכות הסביבה הוא להשאיר את ארצנו שוממה? האם הדאגה לפרחים ולפרפרים קודמת למצוות יישוב הארץ ושיבת בניה אליה? וודאי שלא! (וב"ה, גם הבג"ץ הבין זאת). דווקא האוהב את ארץ ישראל והמיישב אותה מתוך הציווי אלוקי, הוא זה שחפץ בנויה של הארץ ובאיכות הסביבה בה.

שלטונו של האדם על עולם הטבע כבר ניתן לאדם הראשון בברית העולם, בהמשך ניתן לנח, ולאחר מכן ניתן במיוחד לעם ישראל. לאדם הראשון נאמר "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בְּדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם..." (בראשית א, כח). על נח נאמר "וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת נֹחַ... וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ" (בראשית ט, א). לעם ישראל נאמר במדבר (במדבר לג, ג) "וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וַיִּשְׁבְּתֶם בָּהּ... וְכֵן נֹאמַר בִּישְׁעִיהוּ (מה, יח) "לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשִׁבְתְּ יִצְחָק אֲנִי ה' וְאֵין עוֹד", ופירש רש"י (חגיגה ב, ב) "לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה - לֹא בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָרֶץ לְהִיּוֹת בְּלֹא יִישׁוּב, אֲלֵא לְשִׁבְתְּ יִצְחָק".

מגמת האדם ליטול חלק פעיל ביישובו של עולם ותיקונו. נכונים הדברים ביתר שאת לגבי יישובה ופיתוחה של ארץ ישראל. מצוות יישוב הארץ מטילה עלינו חובות רבות ומגוונות: בניית בתים, הקמת יישובים, נטיעת אילנות וסלילת כבישים. נוסף על כך הקפידה התורה על חזותה החיצונית של הארץ, שתהיה ארץ ישראל נאה. דוגמא לכך היא המצווה להשאיר מגרש פנוי של אלף אמה סביב הערים (רדיוס של כ-500 מטר של ריאה ירוקה), כמאמר הכתוב: "ומגרש לערים סביבותכם" (במדבר לה, ב). משמעות הפסוק היא להשאיר מגרש סביב העיר, כפירוש רש"י: "ומגרש - ריוח, מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות לנוי לעיר". וכן נאמר במשנה "מרחיקין את האילן מן העיר חמישים אמה" (ב"ב כד ב) משום נוי העיר.

גוש קטיף

פרק בסיפור הישראלי

בואו לפגוש את סיפור ההתיישבות של גוש קטיף במרכז המבקרים של גוש קטיף בניצן

כדאי לדעת: בשנת תשס"ח 2008 חוקקה הכנסת את חוק מורשת גוש קטיף וצפון השומרון. מכוח חוק זה הוקם מרכז קטיף אשר מפעיל את מרכז המבקרים בניצן. ניתן להוסיף לביקור במרכז קטיף סיורים באתרים הזמניים, ביישובי הקבע ובמשקים חקלאיים מתחדשים.

ניתן לערוך את הסיור בדגשים שונים: מנהיגות במבחן, נוער, אמונה וריאליזם, חקלאות ועוד.

במרכז המבקרים אפשר לקיים סיור חוויתי הכולל צפייה בסרטים ייחודיים ובמיצגים אמנותיים פרי עבודתם של תושבי הגוש.

ההדרכה מתבצעת ע"י תושבי הגוש המשלבים בהדרכה את סיפורם האישי והאותנטי. **ונבנתה עיר על תילה** התכנים בהם עוסק המרכז עומדים סביב הציור של "ונבנתה עיר על תילה" המספר את סיפורו של גוש קטיף על שכבותיו השונות:

- 35 שנות התיישבות, בניית החקלאות והקהילה, עולם התורה והתרבות, החינוך וההתמודדות עם הטרור
- תקופת המאבק והעקירה
- תקופת התלישות באתרי הקראוונים
- היכולת לאסוף את הכוחות לבניה ולצמיחה מחדש.

חוויה של מסיק אש
סיפור ציין של פניה
לפני וצמיחה.

חוויה היצירה נדבך משימות
פסגות היהודיות-ישראליות
של כולנו.

ציטוט מספר האזרחים:

"גדלה על חוויה מרגשת
ואמונה פרק חשוב במארג
המדינה, השכרן והפחד..."
שלמה נאמן העשרה

לפרטים נוספים: מרכז קטיף-

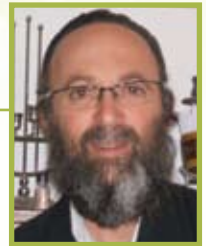
077-4320515, 077-4324101, 077-4324102-פקס
אורית ברגר: 054-5953953 orit@merkazkatif.co.il

מרכז קטיף
להנצחת מורשת
גוש קטיף וצפון השומרון

ועד מתיישבי גוש קטיף ע"ר
Friends of Gush Katif

www.mkatif.org

www.gushkatif.co.il

כיצד המנויים שותפים במצוות, הרי אינם מקיימים אותן בעצמם?

"הרבנים הממונים על חוות ראשית הארץ הם השליחים לקיום המצוות. הם מקיימים אותן ובכך מזכים את המנויים בכל מצווה ומצווה. גם ניתן להגיע לחווה ולהשתתף בקיום המצוות. על פי ההלכה, זכות המצוות

עומדת לכל שותף, בין אם לקח חלק פעיל בקיומן ובין אם לאו. החווה הוקמה בהמלצת הרבנים, ביניהם: הרב דוב ליאור, הרב זלמן ברוך מלמד, הרב שמואל אליהו, הרב שמחה הכהן קוק ועוד. נוסף על כך, מקבלים אנשי החווה הדרכה וליווי צמודים מצוות הרבנים של מכון התורה והארץ, הבקאים בסוגיות המצוות התלויות בארץ.

כיצד תורת החווה לשמירה על איכות הסביבה?

יש לתורה מה לומר בנושא איכות הסביבה כמו בכל נושא בעל חשיבות, כי תורתנו תורת חיים. בתור יהודים שומרי מצוות, אנו צריכים להיות

ערים יותר לשמירת הבריאה שברא ה', ובפרט לשמירה על המשאבים של ארץ ישראל. בחוות ראשית הארץ אנו נמנעים משימוש בחומרי ריסוס והדברה, בעלי החיים גדלים בסביבתם הטבעית, ללא כימיקלים והורמונים.

חוות "ראשית הארץ", הינה חווה שיתופית לקיום המצוות התלויות בארץ, המאפשרת לכל אחד לקיים מצוות המתקיימות בשדה, בכרם, בעצי הזית, בבהמות, בחמורים, ומצוות רבות נוספות. החווה משתרעת על פני דונמים מספר, ביישוב בית אל בחבל בנימין.

"חוות ראשית הארץ היא הראשונה מסוגה בישראל ובעולם", מספר הרב רונן זר, מנהל החווה, "הצורך להקים את המיזם הזה, בא מתוך רצון לקיים את המצוות התלויות בארץ. בשביל לקיים אותן צריך שיהיה לאדם קרקע ובעלי חיים. כיום, אין באפשרות רוב האנשים לקיים את המצוות הללו, מאחר שרוב האנשים אינם עוסקים בעבודת האדמה בקרקע ארץ ישראל ובגידולם של בעלי החיים".

מסביר הרב זר: "אנחנו מגדלים גידולי שדה ובהמות לצורך קיומן של המצוות הנדירות בהידור, המיוני בחווה מעניק חלק במצוות יישוב הארץ ובעשרים וחמש מצוות התלויות בארץ. בחווה גואלים מצוות

נדירות - ומקיימים אותן בהידור רב. כל מצווה מלמדת זכות על עם ישראל בכלל, על מנויי החווה בפרט ועל הארץ הטובה שהנחיל לאבותינו ולנו. זה הזמן להרבות זכויות - כל מצווה המקיימת בחוות ראשית הארץ - היא הזכות שלכם".

בחווה גואלים מצוות נדירות - ומקיימים אותן בהידור רב. כל מצווה מלמדת זכות על עם ישראל בכלל, על מנויי החווה בפרט ועל הארץ הטובה שהנחיל לאבותינו ולנו

לפרטים והצטרפות: 08-6847325

השותפים ב"חוות ראשית הארץ" מוזמנים לקיים מצוות רבות ונדירות התלויות בכרם

האירוע יתקיים בע"ה ביום שלישי ד' חשון התשע"ב (1 לנובמבר) בשעה 15.00 בחוות 'ראשית הארץ' בבית אל.

תזכו למצוות!

***במזג אוויר גשום, יש ליצור קשר לפני הגעה לחווה.**

עישון סיגריות

ש: אני רוצה לדעת האם עישון סיגריות מותר או אסור לפי התורה, שכן כתוב: "ונשמרתם מאוד לנפשותכם"?

ת: אסור באיסור מוחלט לעשן, התורה מצווה אותנו להשמר אפילו מחשש סכנה, ולא ללכת תחת קיר נטוי או במקומות מסוכנים, וכן לא להכניס מטבע שיתכן שיש בו חידקים מחשש מחלה עתידית, ובעישון שברור שיש בו סיכוי לחלות, אין ספק שהדבר אסור.

גניזה

ש: אם אין מקום שניתן להניח בו דפי קודש לגניזה, האם יש דרך אחרת שניתן לגנוז את הדפים באופן מכובד?

ת: אם יש שמות קודש, יש להניחם בשתי שקיות אטומות, ולטמון באדמה.

גניזת כתבים נוצריים

ש: רציתי לשאול האם יש לגנוז דף שכתוב עליו שם השם, אבל מדובר בכתבים נוצריים?

ת: בכתבים נוצריים אין כל קדושה, ואין לגנוז דף כזה.

מאבק הדיור

ש: נראה שמחאת הנדל"ן פוסחת על הציונות הדתית. אני תמה מדוע דעת תורה אינה מתפרסמת בנושא כה קריטי לחברה הישראלית. האם הצטמצמה יכולת המחאה שלנו?! האם אין לתורה מה לומר בנידון?

ת: יש שאלות הלכתיות ויש שאלות שאינן הלכתיות. התורה דואגת לעשות משפט וצדקה, כל זמן שמחיר הדירות שווה לכל האנשים, ואין הפליה וגרימת עוול לאנשים מסוימים, אין להלכה מקום להתערב. השאלה שדנים בה כעת עיקרה בנושא כוחות שוק כלכליים, אל לה לתורה להביע עמדה בכלכלה ובעסקים. חלילה שנוריד את התורה לעסקי נדל"ן, כשם שאין לתורה מקום להתערב במחיר הסולר, הבגד, הגז וכדו'.

התורה חוזרת ומצווה אותנו לעזור לכולם שלא יהיו אביונים בארץ, לעזור לחקלאים, רפתנים, רופאים, מורים ועובדים סוציאליים ועוד. התורה צריכה להביע דעה שיש לדאוג לכך שכל יהודי יוכל להגיע למצב כלכלי נורמלי, ולא יצטרך זה לזה. אולם אין זה מתפקידה של ההלכה

לקוח סמוי

ש: האם מותר לעבוד בתור 'לקוח סמוי'?

ת: 'לקוח סמוי' הוא מישהו שנשלח מחברה שמטרתה היא בקרה על שירות הלקוחות, בלי שנותן השירות יודע על מטרת ביקורו. הוא מזמין דברים ושואל שאלות, ומקליט את השיחה עם האדם שנותן לו שירות, במטרה לבדוק את שירותיו.

ת: אם זה נעשה לתועלת אפשר להתיר, ובתנאי שלא מכשילים במכוון את הנבדק.

כוזרים

ש: האם הרבנים תומכים בתאוריה המדעית שלפיה מוצאים של האשכנזים מממלכת כוזר?

ת: יש מסורת המועברת מדור לדור והיא האמינה. כל התאוריות המדעיות הם בנות חלוף, משתנות כל מספר שנים, ואין להם עמידה לאורך זמן. רק עדויות על תולדות עם ישראל העוברות מדור לדור, הן אמיתיות. עיין בהקדמת הרמב"ם, הראב"ד, 'סדר הדורות', שבהם מפורטת כל שלשלת התורה שבעל פה, מי למד ממי, וכיצד הכול עבר מדור לדור. ממלכת כוזר לא הובאה שם.

אינטרנט

ש: (1) האם מותר להוריד משחקים ישנים שכבר אין מוכרים אותם?

(2) יש לי משחקים שכבר הורדתי, האם אפשר להשאיר אותם ולהמשיך לשחק בהם?

(3) האם מותר לשמוע שירים באנגלית?

ת: 1. מותר להוריד מהאינטרנט משחקים ישנים שלא נמכרים.
2. מותר להשאירם ולשחק בהם אם ההורדה הייתה על פי ההלכה.
3. מותר, אך רצוי לשמוע שירים שמוסיפים קדושת ישראל.

סיור בחממות גידול

מיצג של טכנולוגיה חקלאית בפעולה

טעימות ושי לכל משתתף

ניתן לשלב סדנאות נוספות בשטח:

"מהגורן עד הפיתה"

"ויהי כזית הודו"

טיול טרקטורים ועוד...

הביקור בתיאום מראש

"הי טק" חקלאי
בשרות ההלכה

אם אתם מאמינים לאלוהים, תיוודעו שוקת.

בחוה הממוקמת בצומת שוקת.
בסיור בחווה תתוודעו למיטב החידושים הטכנולוגיים
בחקלאות, וליישומם בגידול ירקות עלים ללא חרקים
הנקיים משאריות חומרי הדברה.

לפרטים והזמנות: מדרשת התורה והארץ | טלפון: 08-6847088
דוא"ל: midrash@toraland.org.il | אתר: www.toraland.org.il

כולנו באותה תיבה / ה' ילינק טבע עברי

ילדים יקרים,

כולנו מכירים את נח, הצדיק התמים, שבמצוות ה' בנה תיבה והציל את כל בעלי החיים מהמבול. אני רוצה לספר לכם מדרש שגם בו מסופר על תיבה (ספינה), וגם בו יש חשיבות למה שהאדם עושה:

מעשה בחבורת אנשים שהייתה יושבת בספינה. לקח אחד מהם מקדחה, והתחיל לקדוח חור תחתיו. אמרו לו חבריו: מה אתה עושה? אמר להם: מה אכפת לכם? אני קודח רק מתחתי. אמרו לו: המים יעלו ויציפו את כולנו. כולנו באותה ספינה! (על פי מדרש ויקרא רבה, ד)

מה המדרש בא ללמד אותנו?

שפעמים רבות המעשים שלנו משפיעים על הסביבה שאנו חיים בה.

ניתן להסתכל על כדור הארץ כולו כעל ספינה בלב ים. כאשר אנחנו מזהמים את כדור הארץ – אנחנו פוגעים בעצמנו ובסביבתנו. כאשר אנחנו צורכים (קונים) יתר על המידה – אנחנו מצמצמים את השפע שבעולמנו.

הבה נקבל על עצמנו להיות כמו נח, לפעול לשמירה על האדם והטבע ונזכור – בסופו של דבר, כולנו באותה תיבה!

נשמח לקבל מכם מכתבים המציעים דרכים ורעיונות לשמירה על כדור הארץ בחיי היום-יום. את המכתבים ניתן לשלוח לכתובת:

מכתבים נבחרים יעלו לאתר האינטרנט של טבע עברי - www.tevaivri.org.il

מצא את ההבדלים

בציור שלפניכם, מצוירת תיבת נח בתור כדור הארץ כולו, ועליו נמצאים נח והחיות. מצאו שבעה הבדלים בין שתי התמונות. בהצלחה!

7
הבדלים

"וְהִיטָה הַקֶּשֶׁת, בַּעֲנָן; וְרָאִיתָהּ, לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם..."

(בראשית ט ט"ז)

נח, לא שכחנו

ע' קרמר
טבע עברי

האדם השחית את דרכו, הארץ מלאה חמס, והקב"ה החליט להשמיד את ברואיו - "קץ כל בשר בא לפני". נח נצטווה להציל את העולם, ובמשך 120 שנה בנה תיבה כדי להציל ולשמר את מגוון הברואים, ולהשיט אותם בתיבה אל חוף מבטחים. חז"ל מאריכים לספר לנו על מסירותו של נח למשימתו, להצלת בעלי החיים והצמחים. לפי מדרשים שונים, נח לא ישן ולו לילה אחד במהלך השנה כולה, היות והיה עליו להאכיל את בעלי החיים בשעה שהם רגילים לאכול, עד שהיה "גונח וכוהה דם מטורח הבהמות".

ובכל זאת דעתם של חז"ל אינה נוחה מנח.

יש רק מין אחד שנח לא התאמץ להצלתו - בני האדם. ספר הזהר מיטיב לבטא זאת בסיפור הבא: "מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח, כשיצא מהתיבה, וראה כל העולם חרב, והתחיל לבכות עליו, ואמר - 'ריבונו של עולם, נקראת רחום, היה עליך לרחם על בריותיך'". השיבו הקדוש ברוך הוא: רועה שוטה, אתה אומר כך? - ולא בזמן שאמרתי לך בלשון רכה, - 'עשה לך תיבת עצי גופר' וכו', .. כל כך נתעכבתי עמך, ואמרתי לך, כדי שתבקש רחמים על העולם. ומאז ששמעת שאתה תינצל בתיבה, לא נכנס בליבך צער העולם, ועשית תיבה וניצלת. ועתה שנאבד העולם, פתחת פיך לבקש לפני בקשות ותחנונים?..." (הזהר לפרשת נח, קיג קיט).

לעולם לא נדע למה נח לא נלחם להסיר את רוע הגזרה ולבטל את השמדת העולם. אולי בסתר ליבו האמין נח כי העולם, מושחת ואכזר כפי שהכיר אותו, אינו ראוי להינצל, ורק בעלי החיים "התמימים" הם אלו שראויים לשרוד. אולי חשש נח שעצם האמפטיה לאנשי דורו הופכת אותו לאחד מהם - ועלולה לגזור גם עליו כליה. ואולי חי נח ב"תיבה" משלו עוד לפני המבול, ולא הרגיש את כאב העולם המושמד.

אין לדעת מה עצר את נח מלבקש רחמים. אפשר רק לדעת שיהיה הדבר אשר יהיה, דבר זה לא עצר את צאצאו העשירי - אברהם - מלבקש רחמים על אנשי סדום, ולנסות להצילם כמעט בכל מחיר.

ברית עולם - גם איתנו

פרשת נח, האובדן וההצלה, מסתיימת ב"ברית עולם" בין הקב"ה ובני האדם. במהלך הברית הובטח לנח ולצאצאיו (לנו!) כי הארץ לא תישחת שנית, וניתנה להם הקשת בענן לאות ולסימן.

בימים אלו אנו חווים את "השחתת הארץ" על ידי בני האדם, תוצאה משימוש בלתי מושכל במשאבי הטבע ויצירת עודפים של פסולת. גם בדורנו, ה"זיהום" לא נוגע רק לענייני סביבה, אלא גם לנושאים של חברה וכלכלה, כפי שנאמר "ותמלא הארץ חמס".

נשמע מוכר? אולי, אבל הסיפור אינו חייב לחזור על עצמו, שכן אולי אנו בני נח, אבל אנו גם בניו של אברהם.

כולנו בניו של נח וביכולתנו ללמוד ממנו מחויבות לעולם הטבע ולמגוון המינים אנו לעתים בבחינת בניו של נח גם בכך שאנו מפרידים עצמנו מהכלל ומביטים על העולם רק מ"צוהר התיבה".

כולנו גם בניו של אברהם - הקורא לנו להיות חלק מהעולם - לשבת בפתח האוהל ולהזמין אלינו את הציבור, מתוך אמונה בקב"ה, אהבת האדם ונכונות להלחם למען מטרות אלו. כפי שנאמר: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו... ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט." (בראשית יח, יט)

הבה נתחזק מכוחם של שני הצדיקים הללו, נקיים את ברית קיומו של עולם ונעשה למעננו ולמען העולם שסביבנו. ובל נשכח - במציאות של היום - כולנו באותה התיבה.

"לקט": ידוע כי בסופם של אירועים קהילתיים מושלך מזון רב לפח הזבל. צרו קשר עם גמ"ח קרוב לאיסוף קבוע של שאריות המזון וחלוקתן לנזקקים. מומלץ לפנות גם לארגון "לקט ישראל" הנהדר, והוא יסייע לכם בכך בשמחה. 052-4678141

"שמחת מצווה": על פי הרמב"ם מ"י שנועל דלתות חצרו ..., ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש-אין זו שמחת מצווה, אלא שמחת כרסו". הזמנת חלשי החברה לאירועי הקהילה הינה מעשה יהודי ותורם לחיזוק המרקם החברתי בסביבת בית הכנסת. בדקו - האם בשכונה בה אתם מתפללים ישנו מעון לנשים מוכות, מרכז קשישים או בית תמחוי? הזמינו את יושביהם באופן קבוע לקידושי הקהילה.

"הפסולת לסל וחטל": אחרון חביב בחרנו לציין את המובן מאליו. שמרו על ניקיון הסביבה אחרי הקידוש. כולנו יודעים כי לילדים יש נטייה לזרוק את עטיפות הטופי במקומות מאתגרים, כמו גם לשכוח צלחות ושאריות מזון בסביבת בית הכנסת. מתן אחריות לילדים על ניקיון סביבת בית הכנסת אחרי הקידוש, תחנך אותם לאהבת הארץ ולשמירה על עולמו של הקב"ה.

נפגש בשמחות!

האירועים בקהילה משקפים את אופייה במידה רבה. ביכולתנו ליצור אירועים שאינם חוטאים בהתנתות או רעבתנות, אלא משקפים טעם טוב וחשיבה על הסביבה האנושית והטבעית, גם ביום שמחתנו. להלן כמה רעיונות ליישום דבר זה:

"עניי עירך קודמים", אך אין צורך להגיע למצב זה. צרכנות מקומית מחזקת את הקהילה. לפני שאתם מחפשים בחוץ - בדקו האם אחד מבני הקהילה שלכם יודע לאפות עוגות, להפיק אירועים או לשמור על הילדים.

"הצנע לכת": אם היה צורך לסכם את בעיית הסביבה על רגל אחת, ניתן היה לסכמה כך: אנו צורכים יותר מדי ממשאבי כדור הארץ, ומייצרים יותר מדי פסולת. תופעה זו בולטת באירועים שלנו, כשכולנו מאבדים את היכולת להבדיל בין "ואכלת ושבעת וברכת" לבין "וישמן ישורון". צניעות הינה ערך יהודי חשוב - ולא רק בלבוש - ומסייעת מאוד בשמירה על הסביבה. קבלו החלטה בקהילה לגבי סכומי גג להוצאה על אירועים, ועימדו בה. אין לכם מושג כמה משאבים תחסכו, ואלו כמויות פסולת תמנעו מלהגיע אל מכולות האשפה.

"כחול ולבן זה הצבע שלי": קצת ציונות אף פעם לא מזיקה. קניית תוצרת מקומית הינה פעולה התורמת לסביבה - שכן היא מחזקת את הכלכלה המקומית, וחוסכת טיסות ונסיעות מיותרות (של המזון), שנוזקן לסביבה הוא עצום. הקפידו על קניית תוצרת "כחול לבן" באירועי הקהילה.

"בל תשחית": אין צורך להכביר במילים על נזקי הכלים החד פעמיים מהפלסטיק, וכן על המסר שאנו מעבירים בכך שאחרי קידוש או שמחה אחרת אנחנו ממלאים שקיות בהררי זבל. השקיעו פעם אחת בקניית כלים רב פעמיים לאירועי הקהילה. זה יותר נאה, יותר נעים, ומעביר מסר של המשכיות ולא של חד פעמיות.

האם אתם בטוחים שהפירות והירקות שאתם קונים מעושרים תמיד?
האם אתם מגדלים בגינה ירקות או צמחי תבלין החייבים במעשרות?
האם אתם יודעים להפריש תרומות ומעשרות כראוי?

הצעד הראשון למזון כשר: מעשר!

על פי ההלכה, אם לא הופרטו תרומות ומעשרות כדין, המזון אסור באכילה!

רבני בית האוצר שעל יד מכון התורה והארץ, מטפלים מדי יום בפדיון קדושת המעשר שני, ובנתינת המעשר הראשון ומעשר העני שלכם, במומחיות ובהידור.

כל שעליכם לעשות הוא להפריש אחוז אחד (1/100) מהפירות והירקות, לומר עליו את הנוסח הנשלח למנויים, ולהניח אותו בשקית בפה - והמזון שלכם מעושר. בלי ספקות, בלי חששות.

הצטרפו לבית האוצר - ומעכשיו הכול מעושר.

לפרטים ולרכישת מנוי: 08-6847325 | www.toraland.org.il | haotzar.vered@gmail.com